

Izvedbeni plan nastave (syllabus¹)

Sastavnica	Odjel za klasičnu filologiju					akad. god.	2024./2025.				
Naziv kolegija	Hrvatski rani srednji vijek u epigrafskim i diplomatskim izvorima					ECTS	5				
Naziv studija	Latinski jezik i rimska književnost; smjer nastavnički										
Razina studija	☐ prijediplomski		☒ diplomski		☐ integrirani		☐ poslijediplomski				
Godina studija	☐ 1.		☐ 2.		☐ 3.		☒ 4.	☒ 5.			
Semestar	☒ zimski ☐ ljetni		☒ I.		☐ II.		☒ III.	☐ IV.	☐ V.	☐ VI.	
Status kolegija	☐ obvezni kolegij		☒ izborni kolegij		☒ izborni kolegij koji se nudi studentima drugih odjela			Nastavničke kompetencije	☐ DA ☒ NE		
Opterećenje	30	P	15	S	0	V	Mrežne stranice kolegija		☒ DA ☐ NE		
Mjesto i vrijeme izvođenja nastave	137, srijedom od 12:00 do 14:15				Jezik/jezici na kojima se izvodi kolegij			hrvatski			
Početak nastave	9. listopada 2024.				Završetak nastave			22. siječnja 2025.			
Preduvjeti za upis	Potrebno je i korisno poznavanje osnova latinske morfologije i sintakse, stečeno bilo formalnom naobrazbom bilo kojim drugim putem.										
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Ankica Bralić Petković										
E-mail	ankbralic@unizd.hr					Konzultacije		srijedom od 14:15 do 15:30, četvrtkom od 13:15 do 14:30			
Izvođač kolegija	Doc. dr. sc. Ankica Bralić Petković										
Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja		☒ seminari i radionice		☐ vježbe		☐ obrazovanje na daljinu		☐ terenska nastava		
	☒ samostalni zadaci		☒ multimedija i mreža		☐ laboratorij		☒ mentorski rad		☐ ostalo		
Ishodi učenja kolegija	<ul style="list-style-type: none">- definirati i locirati najvažnije epigrafske i diplomatske spomenike u hrvatskoj državi i dalmatinskim gradovima;- argumentirati značaj filološke obradbe epigrafskoga i diplomatskoga korpusa;- kritički pristupiti tumačenju latinske tekstovne baštine hrvatskoga ranosrednjovjekovlja;- povezati povijesnokritički i filološki pristup navedenoj građi;- uočiti izraženu hrvatsko-dalmatinsku dihotomiju u pogledu kulturne i jezične fizionomije;- pratiti kontinuitet i diskontinuitet europske kulture, njezino propadanje i obnavljanje u tekstovnoj predaji;- objasniti ulogu i djelovanje samostana na istočnoj jadranskoj obali;- razumjeti kontinuitet rimskoga života u gradovima na istočnoj obali Jadrana s osobitim naglaskom na razvoj notarijata.										
Ishodi učenja na razini programa	<p>Po završetku studija student će moći:</p> <ul style="list-style-type: none">- prepoznati važnost tradicije i kulturnog naslijeđa antičke rimske civilizacije (DL8);- samostalno istraživati teme od posebnog interesa (DL10);- provoditi znanstveni rad i sudjelovati u istraživačkim projektima (DL11);- primijeniti etička načela u samostalnom i grupnom rješavanju problema i provođenju istraživanja (DL12);- povezati različite pristupe, izvore spoznaje i znanja (DL13);- procijeniti važnost znanstvenog rada u međunarodnom kontekstu (DL14).										
Načini praćenja studenata	☒ pohađanje nastave		☐ priprema za nastavu		☐ domaće zadatke		☐ kontinuirana evaluacija		☒ istraživanje		

¹ Riječi i pojmovni sklopovi u ovom obrascu koji imaju rodno značenje odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

	☐ praktični rad	☐ eksperimentalni rad	☒ izlaganje	☐ projekt	☒ seminar
	☒ kolokviji	☐ pismeni ispit	☐ usmeni ispit	☐ ostalo:	
Uvjeti pristupanja ispitu	Redovito pohađanje nastave, aktivno praćenje i sudjelovanje u raspravama tijekom predavanja, napisan seminar od 8 kartica i održana prezentacija.				
Ispitni rokovi	☒ zimski ispitni rok		☐ ljetni ispitni rok		☒ jesenski ispitni rok
Termini ispitnih rokova	29. siječnja 2025. u 12 h 10. veljače 2025. u 11 h				10. rujna 2025. u 11 h 22. rujna 2025. u 11 h
Opis kolegija	<p>Studenti će se upoznati s latinskom epigrafskom i diplomatičkom građom hrvatskoga ranog srednjeg vijeka, koja je nastala u osvit kršćanstva, čimbenika koji uvelike određuje karakter navedene građe, ponajviše one urezane u kamenu. Tzv. mračno razdoblje hrvatske povijesti pisane latinskim jezikom razotkrit će kulturnu fizionomiju kao i dihotomiju hrvatske države narodnih vladara i carskih dalmatinskih gradova. Cilj je kolegija razumijevanje nužnosti filološkog pristupa u tumačenju spomenika latinske pismenosti – naših oskudnih i često nepouzdanih vrela – u odsutnosti čvrste latinske norme koja će se nametnuti tek karolinškom i gregorijanskom reformom.</p> <p>Kolegij je namijenjen studentima Odjela za klasičnu filologiju, ali i studentima drugih odjela koji ovim predmetom mogu proširiti ili produbiti znanja stečena na matičnim odjelima. Ponajprije se misli na studente Povijesti, Arheologije, Povijesti umjetnosti, no i na sve one koje zanima latinski jezik i/ili povijesni razvoj hrvatske države.</p>				
Sadržaj kolegija (nastavne teme)	<ol style="list-style-type: none">1. Uvod. Upoznavanje s načinom izvođenja nastave i polaganja ispita. Upoznavanje s obveznom i dopunskom literaturom. <i>Fragmenta et testimonia</i>. Pad pismenosti i razvoj latinskoga jezika u kasnoj antici i ranome srednjem vijeku. I. cjelina: Saxa.2. Ranosrednjovjekovna epigrafija. Hrvatska država. Natpis kraljice Jelene. Pregled ostalih natpisa. Upoznavanje s načinom izrade seminarara.3. Gradovi na istočnojadranskoj obali. Pregled očuvanosti po gradovima. Zadarski natpisi. Izbor. Raspodjela seminarara studentima.4. Splitski natpisi. Izbor. Izlaganje studentskih seminarara.5. Natpisi na splitskim sarkofazima: sarkofag Ivana Ravenjanina; sarkofag priora Petra; sarkofag nadbiskupa Ivana, Tvrdakova sina; sarkofag nadbiskupa Martina; sarkofag nadbiskupa Lovre. Filološka usporedba sarkofaga i oporuke priora Petra. Izlaganje studentskih seminarara.6. Kolokvij.II. cjelina: Diplomata.7. Vladarske isprave. Privatne isprave. Stanje očuvanosti. Pitanje autentičnosti sačuvanih dokumenata. Izlaganje studentskih seminarara.8. Zašto Trpimirova isprava nije darovnica? Filološka analiza. Izlaganje studentskih seminarara.9. Petar Krešimir IV., narodni vladar s najvećim brojem sačuvanih dokumenata. Izlaganje studentskih seminarara.10. Zvonimirove isprave. Kraj hrvatske države narodnih vladara. <i>Pacta conventa</i>. Izlaganje studentskih seminarara.11. Zadarske privatne isprave. Usporedba po sadržaju, samostanima i drugim relevantnim faktorima. Kartular samostana sv. Krševana. Kartular samostana sv. Marije. Izlaganje studentskih seminarara.12. Zašto je Andrijina oporuka autentična? Filološka i onomastička analiza. Izlaganje studentskih seminarara.13. Supetarski kartular. Petar Crni. Izlaganje studentskih seminarara.14. Tko su bili pisci ranosrednjovjekovnih dokumenata? Razvoj notarske službe na istočnoj obali Jadrana. Izlaganje studentskih seminarara.				
Obvezna literatura	<p>KATIČIĆ, RADOSLAV (1999), <i>Litterarum studia. Književnost i naobrazba ranoga hrvatskog srednjovjekovlja</i>, Zagreb, Matica hrvatska.</p> <p>DELONGA, VEDRANA (1996), <i>Latinski epigrafički spomenici u ranosrednjovjekovnoj Hrvatskoj</i>, Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.</p> <p>MATIJEVIĆ SOKOL, MIRJANA (1997), „Latinski natpisi“, u Hrvatska i Europa: kultura, znanost i umjetnost, sv. I., Srednji vijek (VII. – XII. stoljeće), rano doba hrvatske kulture, 239–256, Zagreb.</p> <p>NIKOLIĆ JAKUS, ZRINKA (ed.) (2015), <i>Biblioteka Povijest Hrvata, Svezak I., Nova zraka u europskom svjetlu, Hrvatske zemlje u ranome srednjem vijeku (oko 550. – oko 1150.)</i>. Zagreb, Matica hrvatska, 2015. (izabrana poglavlja)</p> <p>PETRICIOLI, IVO (1962), »Ranosrednjovjekovni natpisi iz Zadra«, <i>Diadora</i> 2, 251–270.</p> <p>RAPANIĆ, ŽELJKO (1963–1965), »Ranosrednjovjekovni latinski natpisi iz Splita«, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku LXV–LXVII</i>, 271–314.</p>				

<p>Dodatna literatura</p>	<p>ANČIĆ, MLADEN (1998), »The waning of the Empire. The disintegration of Byzantine rule on the Eastern Adriatic in the 9th century«, <i>Hortus artium medievalium : journal of the International Research Center for Late Antiquity and Middle Ages</i> 4, 15–24.</p> <p>BRALIĆ PETKOVIĆ, ANKICA – LONČAR, MILENKO (2018), »O piscima ranosrednjovjekovnih dokumenata na istočnojadranskoj obali«, <i>Živa antika</i> 68, 1–2, Skopje.</p> <p>FORETIĆ, VINKO (1956), »Korčulanski kodeks iz 12. st. i vijesti iz doba hrvatske narodne dinastije u njemu«, <i>Starine</i> 46, 23–44.</p> <p>FORETIĆ, VINKO (1969), »Dalmacija prema Hrvatskoj do 1107. «, <i>Pomorski zbornik</i> 7, Zadar, 757–809.</p> <p>GOLDSTEIN, IVO (1984), »O latinskim i hrvatskim naslovima hrvatskih vladara do početka 12. st.«, <i>Historijski zbornik</i> XXXVI, 1983, Zagreb.</p> <p>GOLDSTEIN, IVO (1995), <i>Hrvatski rani srednji vijek</i>, Zagreb.</p> <p>IVANIŠEVIĆ, MILAN (1981), »Neobjelodanjeni ranosrednjovjekovni latinski natpisi iz Trogira«, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, ser. III, 11, 169–177.</p> <p>JAKIĆ-CESTARIĆ, VESNA (1972), »Etnički odnosi u srednjovjekovnom Zadru prema analizi osobnih imena«, <i>Radovi Instituta JAZU u Zadru</i> 19, 99–10.</p> <p>JAKIĆ-CESTARIĆ, VESNA (1976), »Antroponomastička analiza isprave zadarskog priora Andrije s početka X. stoljeća«, <i>Onomastica Jugoslavica</i> 6, 195–215.</p> <p>KATIČIĆ, RADOSLAV (1997), »Jezik i pismenost«, <i>Hrvatska i Europa, Kultura, znanost i umjetnost, svezak I, Srednji vijek (VII – XII. stoljeće)</i>, Zagreb, 339–367.</p> <p>KLAIĆ, NADA (1965), »Diplomatička analiza isprava iz doba narodnih vladara, I. dio«, <i>Historijski zbornik</i> XVIII, 141–188.</p> <p>KLAIĆ, NADA (1966–67a), »Diplomatička analiza isprava iz doba narodnih vladara, II. dio«, <i>Historijski zbornik</i> XIX–XX, 225–263.</p> <p>KLAIĆ, NADA – PETRICIOLI, IVO (1976), <i>Zadar u srednjem vijeku</i>, Zadar.</p> <p>LONČAR, MILENKO (2002), <i>Filološka analiza Porfirogenetovih vijesti o Hrvatima</i>. Doktorska disertacija, Zadar, Sveučilište u Zadru.</p> <p>LUČIĆ, JOSIP (1990), »Povijesna dokumentacija svetokrševanskog samostana Petra Krešimira IV«, <i>Zadarska revija</i> 2–3, Zadar, 171–191.</p> <p>MARGETIĆ, LUJO (1997), »Neka pitanja ranosrednjovjekovne povijesti Zadra (u povodu tisućugodišnjice ustupanja prava ribarenja samostanu sv. Krševana)«, <i>Tisuću godina prvoga spomena ribarstva u Hrvata</i>, Zagreb, 25–37.</p> <p>MARGETIĆ, LUJO (2004), »Krsni list hrvatske države (Trpimirova darovnica) i međunarodni položaj hrvatske države narodnih vladara«, <i>Starine</i> 62, HAZU, Zagreb, 1–42.</p> <p>MILOŠEVIĆ, ANTE (ur.) (2000), <i>Hrvati i Karolinzi, Katalog</i>, Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.</p> <p>NOVAK, VIKTOR (1959), <i>Zadarski kartular sv. Marije</i>, Zagreb.</p> <p>NOVAK, VIKTOR – SKOK, PETAR (1952), <i>Supetarski kartular</i>, Zagreb, JAZU.</p> <p>RAPANIĆ, ŽELJKO (1984), »Donare et dicare (O darivanju i zavjetovanju u ranom srednjem vijeku)«, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, Ser. III, 14, 159–180.</p> <p>RAUKAR, TOMISLAV (2007), <i>Hrvatsko srednjovjekovlje</i>, Zagreb.</p> <p>SMILJANIĆ, FRANJO (2010), <i>Studije o srednjovjekovnim slavenskim/hrvatskim institucijama</i>, Sveučilište u Zadru, Zadar.</p> <p>STIPIŠIĆ, JAKOV (1985), <i>Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi</i>, drugo dopunjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb.</p> <p>STIPIŠIĆ, JAKOV (1997), <i>Hrvatska u diplomatskim izvorima do kraja XI. stoljeća</i>, <i>Hrvatska i Europa, Kultura, znanost i umjetnost, svezak I, Srednji vijek (VII – XII. stoljeće)</i>, Zagreb, 285–318.</p> <p>STIPIŠIĆ, JAKOV – ŠAMŠALOVIĆ, MILJEN (eds.) (1967), <i>Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije (Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae)</i>, sv. I, Zagreb.</p> <p>ŠIŠIĆ, FERDO (1914), <i>Priručnik izvora hrvatske historije</i>, Zagreb.</p> <p>ŠIŠIĆ, FERDO (1925), <i>Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara</i>, Zagreb.</p> <p>Osim navedene literature, studentima se preporučuje većina izdanja poznatih hrvatskih povjesničara i/ili znanstvenika srodnih disciplina poput Nade Klaić, Luje Margetića, Ive Petriciolija ili Željka Rapanića.</p>																																			
<p>Mrežni izvori</p>	<p>https://www.scribd.com/document/374587437/Codex-Diplomaticus-Regni-Croatiae-Dalmatiae-Et-Slavoniae-I-Stipi%C5%A1i%C4%87-Et-M-%C5%A0am%C5%A1alovi%C4%87?secret_password=3569FBDleHrB6WnZicq6</p>																																			
<p>Provjera ishoda učenja (prema uputama AZVO)</p>	<table border="1" style="width:100%; text-align:center;"> <tr> <td colspan="6">Samo završni ispit</td> </tr> <tr> <td colspan="2">☐ završni pismeni ispit</td> <td colspan="2">☐ završni usmeni ispit</td> <td colspan="2">☐ pismeni i usmeni završni ispit</td> <td colspan="2">☐ praktični rad i završni ispit</td> </tr> <tr> <td colspan="2">☒ samo kolokvij/zadaće</td> <td colspan="2">☐ kolokvij / zadaća i završni ispit</td> <td colspan="2">☒ seminarski rad</td> <td colspan="2">☐ seminarski rad i završni ispit</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td colspan="2"></td> <td colspan="2">☐ praktični rad</td> <td colspan="2">☐ drugi oblici</td> </tr> </table>						Samo završni ispit						☐ završni pismeni ispit		☐ završni usmeni ispit		☐ pismeni i usmeni završni ispit		☐ praktični rad i završni ispit		☒ samo kolokvij/zadaće		☐ kolokvij / zadaća i završni ispit		☒ seminarski rad		☐ seminarski rad i završni ispit						☐ praktični rad		☐ drugi oblici	
Samo završni ispit																																				
☐ završni pismeni ispit		☐ završni usmeni ispit		☐ pismeni i usmeni završni ispit		☐ praktični rad i završni ispit																														
☒ samo kolokvij/zadaće		☐ kolokvij / zadaća i završni ispit		☒ seminarski rad		☐ seminarski rad i završni ispit																														
				☐ praktični rad		☐ drugi oblici																														

Način formiranja završne ocjene (%)	Priprema za predavanje 10%, seminar 30%, prvi kolokvij 30%, drugi kolokvij 30%.	
Ocjenjivanje kolokvija i završnog ispita (%)	0-49%	nedovoljan (1)
	50-62%	dovoljan (2)
	63-75%	dobar (3)
	76-88%	vrlo dobar (4)
	89-100%	izvrstan (5)
Način praćenja kvalitete	☒ studentska evaluacija nastave na razini Sveučilišta ☐ studentska evaluacija nastave na razini sastavnice ☐ interna evaluacija nastave ☒ tematske sjednice stručnih vijeća sastavnica o kvaliteti nastave i rezultatima studentske ankete ☐ ostalo	
Napomena / Ostalo	<p>Sukladno čl. 6. <i>Etičkog kodeksa</i> Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, „od studenta se očekuje da pošteno i etično ispunjava svoje obveze, da mu je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponaša civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda“.</p> <p>Prema čl. 14. <i>Etičkog kodeksa</i> Sveučilišta u Zadru, od studenata se očekuje „odgovorno i savjesno ispunjavanje obveza. [...] Dužnost je studenata/studentica čuvati ugled i dostojanstvo svih članova/članica sveučilišne zajednice i Sveučilišta u Zadru u cjelini, promovirati moralne i akademske vrijednosti i načela. [...]</p> <p>Etički je nedopušten svaki čin koji predstavlja povredu akademskog poštenja. To uključuje, ali se ne ograničava samo na:</p> <ul style="list-style-type: none">- razne oblike prijevare kao što su uporaba ili posjedovanje knjiga, bilježaka, podataka, elektroničkih naprava ili drugih pomagala za vrijeme ispita, osim u slučajevima kada je to izrijekom dopušteno;- razne oblike krivotvorenja kao što su uporaba ili posjedovanje neautorizirana materijala tijekom ispita; lažno predstavljanje i nazočnost ispitima u ime drugih studenata; lažiranje dokumenata u vezi sa studijima; falsificiranje potpisa i ocjena; krivotvorenje rezultata ispita“. <p>Svi oblici neetičnog ponašanja rezultirat će negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se <u>Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru</u>.</p> <p>U elektroničkoj komunikaciji bit će odgovarano samo na poruke koje dolaze s poznatih adresa s imenom i prezimenom, te koje su napisane hrvatskim standardom i primjerenim akademskim stilom.</p> <p>U kolegiju se koristi Merlin, sustav za e-učenje, pa su studentima potrebni AAI računali.</p>	